

*Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta informatiky a statistiky
katedra ekonomické statistiky*

Srovnání nákladů na studium vysoké školy ve vybraných městech

Zpracovali:

Ing. Petr Mazouch, Ph.D.

doc. Ing. Jakub Fischer, Ph.D.

Ing. Kristýna Vltavská, Ph.D.

Bc. Vít Hanzal

Srpen 2016

1 Úvod

Otázku, kam poslat své dítě na vysokou školu, si klade téměř každý rodič maturanta. Spolu s úvahou o kvalitě příslušné instituce, uplatnění po dokončení studií a o dalších aspektech ovlivňujících výběr vysoké školy je většina rodičů nucena zvažovat také otázku finanční. Studium na vysoké škole je finančně náročné, přičemž kromě případného školného vybíraného na soukromých školách se jedná o další náklady spojené se studiem a také například o kapesné poskytované studujícímu dítěti.

Cílem krátké studie je porovnat jednotlivé složky nákladů spojených se studiem veřejné vysoké školy a naopak zohlednit možnost příjvídělku při studiu. Výsledky studie mohou rodičům pomoci lépe odhadnout a porovnat náklady na studium v různých městech a zvážit částku, kterou dítěti poskytnou pro jeho vlastní hospodaření. Pro kvantifikaci jednotlivých nákladů uvažujeme studenta prvního ročníku bakalářského nebo „dlouhého“ magisterského studia, který se stravuje v provozovnách menz a bydlí na kolejích.

Základním datovým zdrojem jsou veřejně přístupné informace, nejčastěji získané z webových stránek příslušných institucí. V případě, že je ve městě více vysokých škol, uvažujeme buď průměrnou hodnotu, nebo uvádíme jejich interval. V každé hodnocené oblasti jsou zároveň popsána konkrétní úskalí srovnávaných hodnot.

Ve studii sledujeme postupně náklady na stravování, ubytování, hromadnou dopravu a volnočasové aktivity a následně zohledňujeme možnosti příjvídělku. V závěru sestavujeme profil „vzorového studenta“, tedy studenta s typickými náklady na studium a konzervativně odhadnutým časem, který věnuje pracovním aktivitám. Porovnávana jsou města Praha, Plzeň, Ostrava, Brno, Olomouc a Liberec.

2 Náklady na stravování

Jedním ze základních nákladů spojených se studiem jsou náklady na stravování. Ty se pochopitelně liší podle preferencí jedince, přičemž pro základní srovnání můžeme použít cenu za oběd v menze univerzity. Zde je nutné říci, že stravování v menze je studentům dotováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a student má nárok na maximálně dvě dotovaná jídla denně. Do srovnání byly přidány také informace o ceně stravování v nejbližších restauracích kolem vysoké školy, v tomto případě cena za polední menu.

Tab. 1: Obvyklé cenové rozpětí za jednu porci jídla v menze školy a za polední menu v restauraci v okolí školy, Kč

Strava	Praha	Plzeň	Ostrava	Brno	Olomouc	Liberec
Menza	45-65	40-50	40-50	47-56	35-53	44-50
Restaurace	75-105	80-100	74-99	74-114	69-119	65-119

Zdroj: Správy účelových zařízení a menzy univerzit, rešerše poledních nabídek restaurací v okolí vysokých škol

Z tabulky 1 vidíme, že cenově nejpříjemnější je stravování v Olomouci, nejvyšší cenu vidíme v případě Prahy, kde je však také velmi široké pásmo; ceny zde začínají na úrovni Brna a Liberce.

Ze srovnání poledních menu z restaurací poblíž školy a školních ubytovacích zařízení jsou cenově nejpříjemnější restaurace v Ostravě, okolí vysokých škol v ostatních městech nabízí stravování cenově přibližně srovnatelné.

3 Náklady na ubytování

Srovnávání ceny za ubytování je spojeno s nutností rozdělit nabídku ubytování podle kvality ubytovacích kapacit. V současnosti je již spíše výjimkou, že by koleje nabízely ubytování se společnými sociálními zařízeními na chodbě, většinou se jedná o tzv. buňkové uspořádání (v buňce je více pokojů, většinou dva až tři, a její obyvatelé sdílejí sociální zařízení a kuchyňku).

Pro srovnání jsou použity ceny pokojů od 1 až do 4 lůžek, přičemž ne každá škola nabízí celou škálu těchto pokojů. Za standard, který ve své nabídce prezentuje každá škola, byla pro potřeby srovnání „vzorového studenta“ zvolena buňka obsahující dva pokoje po dvou lidech (tj. 4 osoby sdílejí sociální zařízení, kuchyňku a další vybavení).

Tab. 2: Průměrná cena za ubytování jedné osoby na jednu noc při dlouhodobém pobytu na kolejích, Kč

Ubytování v pokoji s	Praha	Plzeň	Ostrava	Brno	Olomouc	Liberec
1 lůžkem	130	82	87	110	114	87,5
2 lůžky	95	72	78	95	92	
3 lůžky	74	67	74	79	86	
4 lůžky	67	63	69	74	68	

Zdroj: Správy účelových zařízení vysokých škol

Z tabulky 2 je patrné, že v případě srovnání cen dvoulůžkových pokojů (jedna místnost se dvěma postelemi) vychází nejlevněji ubytování v Plzni, a to 72 Kč/noc. Ceny v Praze, Brně a Olomouci jsou přibližně na stejné výši 92 – 95 Kč/noc. Zvláštní systém ocenění lůžek používají v Liberci, zdejší cena se vztahuje výlučně k lůžku bez ohledu na počet lůžek na pokoji, proto je uvedena pouze jedna cena pro všechny typy ubytování.

4 Náklady na MHD a volný čas

Při porovnávání nákladů na MHD byla za srovnávací základ brána cena měsíční jízdenky na MHD se studentskou slevou. Na tu má nárok osoba, která se prokáže platným potvrzením o studiu. Nejnižší cena za MHD je v Olomouci a nejvyšší v Liberci, rozdíl činí 70 Kč měsíčně.

Ze sportovních aktivit byly vybrány typické rekreační aktivity studentů, tedy squash a fitness. Cena se vždy vztahuje na jeden vstup do fitness, resp. na 1 hodinu u squashe. Z důvodu velké četnosti fitness poskytovatelů (zvláště v Praze) byla cena průměrována z 6 fitnessových center. U squashe byla vybrána

ta centra, která byla dostupná přes webové stránky a zároveň i cenově přijatelná. Průměrné hodnoty pak byly spočteny z cen takto vybraných center. Ani zde nejsou mezi městy patrné velké rozdíly (v Olomouci je levnější fitness a v Ostravě squash). Ve větších městech je patrný konkurenční tlak na cenu, proto je možné si vybírat z více nabídek než v případě města menšího. Z kulturních aktivit bylo coby reprezentant vybráno kino. Ceny vstupenek jsou ve všech městech srovnatelné a průměrná vstupenka do multikina stojí přibližně 150 Kč, ať jdeme na představení v Praze nebo v Olomouci.

Je nutné zdůraznit, že ceny jak sportovních, tak kulturních aktivit se mohou měnit z důvodu sezónních či akčních nabídek a dalších faktorů.

Tab. 3: Srovnání cen za MHD (měsíční studentský kupon), fitness (1 vstup) a pronájem kurtu na squash (1 hodina), Kč

Vyžití	Praha	Plzeň	Ostrava	Brno	Olomouc	Liberec
MHD	260	223	247	275	220	290
Fitness	93	75	95	84	67	95
Squash	150	157	133	160	165	183

Zdroj: *Dopravní podniky měst, rešerše nabídek sportovišť v okolí univerzit*

5 Možnosti přivýdělku ke studiu

Možnost přivýdělku může být pro některé studenty výraznou motivací, proč si vybrat právě vysokou školu v daném městě. Pro rodiče může taková iniciativa znamenat snížení finanční zátěže spojené s podporou potomka při studiu.

Základní srovnání je provedeno pro hrubou hodinovou sazbu brigády, která nevyžaduje žádné odborné znalosti; tu ostatně u studenta prvního ročníku vysoké školy není ani možné předpokládat.

Tab. 4: Průměrná hodinová sazba studentské brigády, Kč

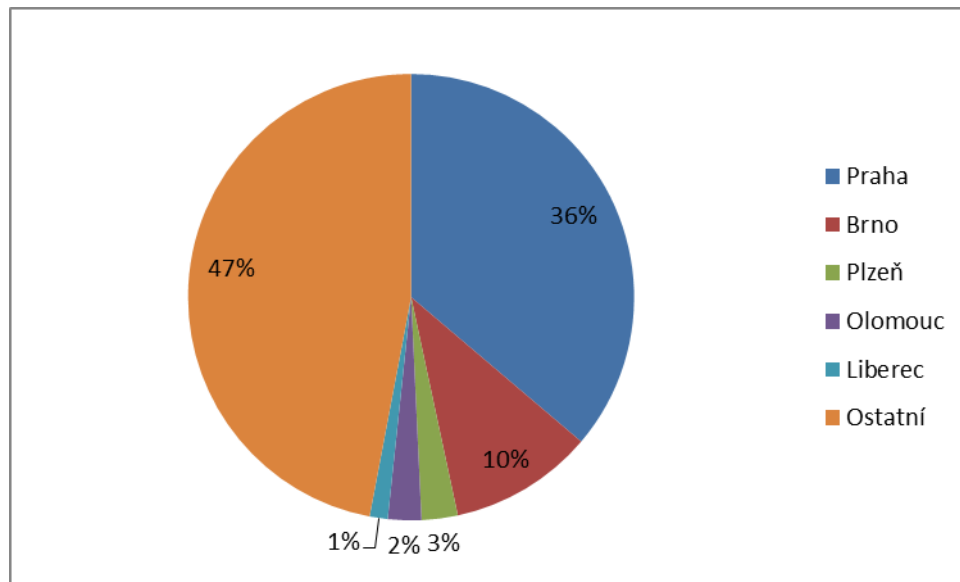
Brigády	Praha	Plzeň	Ostrava	Brno	Olomouc	Liberec
Průměrná hodinová mzda	108	87	82	90	82	93

Zdroj: www.jobs.cz a www.prace.cz, jaro 2016

Při srovnání měst výrazně do popředí vystupuje Praha, v níž je průměrná hodinová sazba vyšší oproti druhé nejvyšší sazbě (v Liberci) o 15 Kč. Nejnižší mzdy jsou nabízeny v Olomouci a Ostravě. Aktuální nabídky a sazby se samozřejmě průběžně mění, nicméně dle dlouhodobých pozorování zůstávají relativní difference přibližně shodné.

Kromě výše mzdy je také důležitá dosažitelnost brigády. Přibližné rozdělení nabídky brigád mezi srovnávaná města je vidět v grafu 1. Nejvíce brigád je nabízeno v Praze, druhé místo s odstupem zaujímá Brno, třetí je Ostrava a další města již nabízejí jen velmi malý počet brigád.

Graf 1: Rozdělení krátkodobých nabídek práce (brigád) v ČR

Zdroj: www.jobs.cz a www.prace.cz, jaro 2016

Jedna třetina nabízených brigád v Praze přibližně odpovídá podílu studentů v Praze na celkovém počtu studentů v ČR (36 %). V Brně, kde studuje skoro 20 % studentů, je podíl brigád výrazně nižší, přibližně poloviční. Ostrava nabízí pro 8 % studentů přibližně 5 % všech brigád a např. Olomouc pro 7 % studentů nabízí pouze 2 % možností přivydělat si formou brigády.

6 Srovnání nákladů a přivýdělku vzorového studenta

Pro lepší představu byl vytvořen profil „vzorového studenta“, jehož náklady jsou odvozené od následujícího čerpání jednotlivých nákladových položek:

- bydlí na kolejích (30 dnů v měsíci) ve dvojlůžkovém pokoji,
- stravuje se v menze a částečně v restauraci (za měsíc 30 obědů či večeří v menze a 10 v restauraci v okolí vysoké školy),
- platí si měsíční jízdenku MHD,
- třikrát měsíčně navštíví fitness, třikrát squash, jednou kino,
- na brigádě stráví dva dny z měsíce (16 hodin).

Pokud srovnáme jednotlivá města (tabulka 5), vidíme, že nejlevnější studium nabízí Plzeň, a to zejména díky nízké sazbě kolejného, která je proti např. Praze nebo Brnu o téměř 700 Kč měsíčně nižší. Studium v Plzni, při uvedených nákladech, stojí přibližně 4 087 Kč. Jen mírně dražší je studium v Ostravě, v níž

vzorový student utratí přibližně 4 329 Kč. Přibližně stejné náklady můžeme očekávat v Olomouci a v Praze, které mají odhadovanou částku vybraných nákladů na úrovni 4 784 resp. 4 811 Kč.

Na druhé straně, student přivydělávající si 16 hodin měsíčně v Praze také dostane nejvyšší odměnu, 1 728 Kč (s ohledem na možnosti uplatnění slev na dani je hrubý příjem roven čistému).

Ačkoli jsou tedy v Praze náklady vyšší (nejen na bydlení, ale zejména na stravu), při zohlednění možnosti vyššího příjmu z přivýdělku již studenta nevyjde studium v Praze ze všech sledovaných měst nejdražší; nejdražším městem, zohledníme-li jak vybrané náklady, tak přivýdělek, je Brno.

Tab. 5: Srovnání nákladů „vzorového“ studenta v jednotlivých městech, měsíc, Kč

	Praha	Plzeň	Ostrava	Brno	Olomouc	Liberec
Ubytování	2 850	2 160	2 340	2 850	2 760	2 610
Strava	2 550	2 250	2 220	2 510	2 270	2 330
MHD	260	223	247	275	220	290
Fitness	279	225	285	252	201	285
Squash	450	471	399	480	495	549
Kino	150	150	150	150	150	150
<i>Náklady celkem</i>	<i>6 539</i>	<i>5 479</i>	<i>5 641</i>	<i>6 517</i>	<i>6 096</i>	<i>6 214</i>
Výdělek při 16 hodinách/měsíc	1 728	1 392	1 312	1 440	1 312	1 488
<i>Náklady - výnosy</i>	<i>4 811</i>	<i>4 087</i>	<i>4 329</i>	<i>5 077</i>	<i>4 784</i>	<i>4 726</i>

7 Závěrečné poznámky

Je zřejmé, že srovnání nákladů spojených se studiem na základě „vzorového studenta“ nemůže postihnout rozmanitost studentského života ovlivněnou osobními preferencemi studentů (například v podobě nároků na kvalitnější bydlení, subjektivních či objektivně vyvolaných dietních omezení, případně zvýšených nároků v oblasti zábavy). Stejně tak ve studii nejsou zohledněny některé další náklady, které student musí nebo chce během studia v cizím městě vynaložit (náklady na dopravu z místa bydliště, studijní pomůcky atd.).

V případě studenta přivydělávajícího si na brigádách je pak nutné brát v úvahu odlišné možnosti přivýdělku při studiu jednotlivých oborů. Jak je patrné z výsledků šetření EUROSTUDENT V, v některých oborech (zejm. zdravotnických, lékařských a farmaceutických) studenti nemají takovou šanci na přivýdělek oproti studentům oborů jiných. V jiných oborech je naopak odhad 16 odpracovaných hodin měsíčně značně podhodnocený.

Přesnější představu o finanční situaci studentů (nejen prvních ročníků), o jejich příjmech a výdajích, bude možné získat z výsledků šetření EUROSTUDENT VI, které budou zveřejněny na podzim tohoto roku.

Kontakt na autory studie: mazouchp@vse.cz